

Un cavaller prussià en la primera guerra carlina

Julià Guillamon / La Vanguardia

Els estranys s'afegeix a *Records de la darrera carlinada* (1898) i *La punyalada* (1904) de Marià Vayreda i a *Les històries naturals* (1960) de Joan Perucho: és un bon llibre sobre els carlins. Vayreda és tràgic, Perucho descregut. Garrigasait introspectiu i filosòfic: contemporani.

Raül Garrigasait (Solsona, 1979) és el traductor català de Zygmunt Bauman i de Peter Sloterdijk, de les cartes de Plató (per a la fundació Bernat metge) i de les *Converses d'emigrants alemanys* de Goethe (per a l'editorial Alpha). És un home de cultura, autor de la tesi doctoral *L'hàbit de la dificultat: Wilhem von Humbolt i Carles Riba davant l'Agamèmnon d'Èsquil*, poeta, autor d'un llibre d'assaig creatiu, *El gos cosmopolita i dos especímens més* (2012) i, ara, novel·lista.

M'apresso a dir que *Els estranys* és també una novel·la de cultura i un bon debut. Garrigasait pren un tema que el toca geogràficament de prop, l'ocupació de Solsona pels carlins, el 1837, i hi situa un cavaller prussià desconcertat, Rudolf von Wielemann. El pare d'aquest xicot l'envia a Espanya per fer mèrits militars i iniciar una carrera d'èxits i d'honors. Però en arribar a Solsona perd la carta de recomanació i, sense conèixer la llengua, queda desplaçat enmig de personatges estraforaris, en la gran confusió de la primera guerra carlina. L'arrencada, amb l'entrada a la ciutat de Carles Maria Isidre de Borbó, és esplèndida. Més endavant Garrigasait, que és molt murri, introdueix la figura d'un professor seu, i aquest professor li critica el començament de la novel·la per inversemblant. Ja voldríem que les novel·les històriques que es fan i es desfan tinguessin una engruna de veritat poètica d'aquest capítol lluminós.

Els estranys és una novel·la dialògica. Ho aclareixo. Enfront de les novel·les unívocues i monologades, es relaciona amb diferents tradicions i es desplega com una conversa a diferents nivells: la història de l'ocupació de Solsona, tal com l'explica el novel·lista (de vegades omniscient, altres vegades realista, altres vegades amb derives oníriques o imaginàries); els problemes del traductor i l'editor de les memòries del príncep Félix Lichnowsky, un altre estranger al servei de la causa de l'ordre i la Legitimitat; i les converses amb el mestre, jubilat i una mica desenganyat de tot, que sent la cultura íntimament lligada a la vida i que es mira amb admiració escèptica les construccions intel·lectuals del deixeble estimat.

Seguint la línia d'algunes grans novel·les de guerra sense guerra, Von Wielemann es passa mig llibre perdut per Solsona, mentre mossèn Tristany i la seva tropa mouen una brega sense fonament, que potser —diu en un tall molt inspirat— és una brega per defensar els records comuns d'un món que la modernitat fa passar avall. L'element filosòfic té un pes important en la novel·la, per exemple quan parla de la intuïció sense història que fa sortir pagesos i masovers al camp de batalla o quan explica que els sants

de fusta han fet més per la humanitat que no els sants de carn i ossos i que els catòlics tenen butlla per no creure en res. Wielemann només s'entén amb el metge, que es diu Foraster: tan foraster és l'un com l'altre. Lluny de l'hàbit de la dificultat, una novel·la prismàtica, ben escrita, que convida a pensar.